

матеріальні втрати; для компенсації – можуть бути нематеріальні втрати [2, с. 30-31].

Отже, розмежування понять компенсації та відшкодування шкоди має не лише теоретичну, а й практичну цінність. Це дозволяє застосовувати відповідні норми цивільного законодавства ефективно й обґрунтовано, забезпечує належний рівень захисту прав і свобод особи, сприяє вдосконаленню договірної дисципліни та підвищенню якості судових рішень.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України: від 16.01.2003 № 435-IV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n1492>.
2. Парій М. О. Відшкодування шкоди чи компенсація збитків, завданих війною. Вісник ХНУВС, 2024. № 2 (105), ч. 2.
3. Ханік-Посполітак Р. Ю. Відшкодування шкоди в цивільному законодавстві. Наукові записки НаУКМА, 2016. Т. 181.
4. Верховний Суд України. Ухвала від 13 листопада 2019 року у справі № 216/3521/16-ц.
URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/85678980>.

Гнатенко Каріна Олександрівна

здобувач ступеня вищої освіти бакалавр 201 н.г. «Право» ННІПП НАВС

Науковий керівник:

Бухтіярова Ірина Геннадіївна,

доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін ННІПП, кандидат юридичних наук, доцент

РОЛЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВОПОРЯДКУ ПІД ЧАС ТА ПІСЛЯ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: ВИКЛИКИ ТА АДАПТАЦІЯ ДО НОВИХ УМОВ

Збройні конфлікти завжди супроводжуються масштабними порушеннями правопорядку, що спричиняє руйнування державних інституцій, зростання злочинності, масові порушення прав людини та гуманітарні катастрофи. У таких умовах роль правоохоронних органів набуває критичного значення. Їхнє завдання полягає не лише в забезпеченні безпеки та порядку, а й у відновленні довіри громадян до державних інституцій. Під час збройного конфлікту правоохоронні органи стикаються з надзвичайно складними викликами. Вони мають забезпечувати публічну безпеку в умовах бойових дій, взаємодіяти з військовими структурами та гуманітарними організаціями для захисту цивільного населення. При цьому виникають серйозні труднощі, зокрема обмеженість ресурсів, ризик корупції, слабка координація між силовими структурами та загроза для життя і здоров'я особового складу [1, с. 150].

Головною відмінністю правоохоронної діяльності в мирний та військовий час є її спрямованість, що зумовлена відповідними завданнями. Така діяльність в умовах воєнного стану спрямована на: а) попередження та протидію внутрішнім загрозам воєнного стану (мародерство, незаконний обіг зброї, диверсії тощо); б) сприяння та організацію спільних дій відповідно до визначених повноважень для виконання завдань, які постають перед силами безпеки та оборони; в) дотримання законності та правопорядку (дотримання комендантської години, контроль за режимом в'їзду та виїзду громадян); г) підтримання громадського порядку на високому рівні для забезпечення стабільності і належного функціонування держави [2, с. 634].

Зважаючи на вищенаведене, доречно буде зазначити, що правоохоронна діяльність є одним із головних гарантів права, оскільки її сутність безпосередньо пов'язана з охороною правових норм. Саме вона забезпечує реалізацію правових приписів, є частиною системи нагляду за виконанням нормативно-правових актів, оскільки право не зможе ефективно функціонувати без правоохоронної діяльності. Отже, правоохоронна діяльність під час воєнного стану полягає у здійсненні спеціально уповноваженими органами дій, які спрямовані на захист прав, свобод та інтересів громадян, інтересів держави та відповідають зазначеній у законі формі, враховуючи дію воєнного стану [3, ст. 105].

Гарантією правопорядку і законності є правоохоронна діяльність держави, яка здійснюється також через систему правоохоронних органів, отже, реалізується правоохоронна діяльність держави. Правоохоронні органи забезпечують формування та реалізацію державної політики у сфері захисту прав та свобод громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, організують та координують діяльність у протидії злочинності, з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, пожежної безпеки, охорони та оборони наважливих об'єктів [2, с. 634].

Після завершення бойових дій правоохоронні органи продовжуватимуть виконувати ключову роль у процесах стабілізації. Вони займатимуться розслідуванням воєнних злочинів та злочинів проти людяності, підтримують правопорядок у звільнених територіях, сприяють реінтеграції учасників бойових дій та місцевих громад, а також борються з незаконним обігом зброї та зростанням організованої злочинності. Особливо важливо працювати над відновленням довіри суспільства, зокрема в регіонах, які тривалий час перебували під контролем незаконних збройних формувань. Проте правоохоронці стикаються із серйозними викликами, серед яких морально-психологічне виснаження особового складу, кадрові втрати та необхідність термінового навчання нових працівників, брак матеріальних ресурсів для забезпечення ефективної діяльності у відновлюваних регіонах, а також потреба адаптувати методи правоохоронної діяльності до умов післяконфліктного середовища [1, с. 152].

У відповідь на ці виклики правоохоронні органи мають змінювати підходи до своєї роботи. Потрібно впроваджувати спеціальні навчальні програми, орієнтовані на кризове реагування та роботу в екстремальних умовах, активно

розвивати співпрацю з міжнародними організаціями для обміну досвідом і підвищення кваліфікації, зміцнювати механізми взаємодії з громадськістю, залучати волонтерські організації до процесів безпеки та відновлення, а також забезпечувати максимальну відкритість і підзвітність у своїй діяльності. Таким чином, у період збройних конфліктів та після їхнього завершення правоохоронні органи залишаються одним із головних стовпів підтримання стабільності та законності. Вони мають не лише оперативно реагувати на порушення правопорядку, а й активно сприяти процесам відновлення суспільства, забезпечуючи справедливість, безпеку та мирне співіснування громадян. Ефективна адаптація правоохоронних органів до нових реалій є запорукою побудови стійкого миру та запобігання новим конфліктам [3, ст. 106].

Серед інших важливих викликів можна виокремити складність у встановленні правди та притягненні винних до відповідальності через хаотичність подій під час конфлікту, втрату або знищення доказової бази. Нерідко правоохоронні органи змушені працювати в умовах нестабільної або зруйнованої інфраструктури, що ускладнює не лише проведення слідчих дій, але й організацію базових функцій – патрулювання, оперативного реагування, захисту громадянських об'єктів.

Реалії сьогодення вимагають від правоохоронних органів та громадськості формування нової культури правоохоронної діяльності, що базується на принципах відкритості, прав людини та партнерства з громадою. Успішна адаптація вимагає не лише внутрішньої реформи органів, але й глибокого переосмислення їхньої місії у контексті постконфліктного розвитку держави.

Роль правоохоронних органів у період збройних конфліктів та в постконфліктний час є надзвичайно важливою для забезпечення стабільності, безпеки та відновлення законності в державі. В умовах війни правоохоронці виконують подвійне завдання: захищають громадян від внутрішніх загроз і сприяють оборонним зусиллям країни. Після завершення бойових дій саме на них покладається відповідальність за розслідування воєнних злочинів, боротьбу з організованою злочинністю та підтримку правопорядку на звільнених територіях.

Список використаної літератури:

1. Шмагайло І.В. Правоохоронна діяльність Національної гвардії в умовах воєнного стану. *Право і безпека – Law and Safety*. 2024. № 4 (95). С. 147-158. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2024.4.13>
2. Бухтіярова І.Г. Молокова А.Р. Особливості діяльності патрульної поліції в період воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. Випуск 6. С. 632-637. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.103>.
3. Загороднюк С.О., Меденцев А.М., Допліка В.О. Роль правоохоронних та судових органів у забезпеченні законності та правопорядку. *Держава та регіони*. Серія: Право, 2022 р., № 4 (78). С. 104-108. DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2022.4.14>